

Warsztaty „Kryzys klimatyczny i ocean”

Warsztaty poświęcone są tematowi „**Kryzys klimatyczny i ocean**”, a ich celem jest włączenie młodych ludzi w debatę na temat kryzysu klimatycznego – metodami nieformalnymi i partycypacyjnymi. Przed warsztatami uczestnicy otrzymają broszurę zawierającą istotne informacje, dzięki którym będą świadomi tego, co będzie się działo.

Podjęcie takiego tematu jak zmiany klimatyczne w sposób przystępny i angażujący młodych ludzi wymaga dostosowania informacji do ich poziomu zrozumienia i stosowania metod interaktywnych. W tym zakresie wzięto pod uwagę następujące kwestie:

1. **Używanie konkretnych przykładów** – przedstawianie rzeczywistych i namacalnych przykładów skutków zmian klimatycznych, takich jak podnoszenie się poziomu mórz, ekstremalne zjawiska pogodowe lub wpływ na gatunki zwierząt.
2. **Wykorzystanie obrazów i grafik** – te elementy pomagają wyjaśnić złożone pojęcia.
3. **Wyjaśnienie terminów technicznych** – w tworzonej broszurze terminy naukowe lub techniczne zostały wyjaśnione w prosty sposób, aby zapewnić zrozumienie treści.
4. **Zachęcanie do zadawania pytań** – podczas całego działania młodzi ludzie będą zachęceni do zadawania pytań, jeśli są ciekawi jakiegoś aspektu.

Mówienie o zmianach klimatycznych w sposób empatyczny, interaktywny i odpowiadający zainteresowaniom i doświadczeniom młodych ludzi może pomóc im lepiej zrozumieć znaczenie tego tematu i poczuć motywację do działania.

Warsztaty będą miały strukturę przedstawioną poniżej. Do dobrego przebiegu warsztatów niezbędny będzie moderator, który zapewni prawidłowy przebieg spotkania. Zaleca się również, aby w ramach World Caffé przy każdym stole znajdował się członek, który będzie moderował i angażował członków każdej grupy w celu zapewnienia aby każdy z nich przedstawił swoje pomysły/opinie.

Kilka przydatnych informacji dla trenerów – oprócz broszury stworzonej w celu rozdania uczestnikom przed warsztatami (z której mogą skorzystać także trenerzy), poniżej znajdują się informacje na niektóre interesujące tematy związane ze zmianami klimatycznymi: różnorodność biologiczna – i jej wpływ na środowisko straty dotyczą nas, ludzi, ale także ogólne dane dotyczące zanieczyszczeń i gospodarki odpadami.

Globalna różnorodność biologiczna odnosi się do różnorodności życia we wszystkich jego formach, od mikroorganizmów i roślin po zwierzęta i złożone ekosystemy. Jest wynikiem miliardów lat ewolucji i reprezentuje złożoną sieć interakcji między organizmami a ich środowiskiem.

Kluczowe aspekty globalnej różnorodności biologicznej obejmują:

- 1. Różnorodność gatunkowa:** odnosi się do liczby i różnorodności gatunków organizmów żyjących na Ziemi. Każdy gatunek odgrywa wyjątkową rolę w ekosystemie i przyczynia się do równowagi ekologicznej.
- 2. Różnorodność genetyczna:** odnosi się do różnorodności genów i cech genetycznych w obrębie gatunku. Różnorodność genetyczna jest niezbędna do przystosowania się gatunków do zmian środowiskowych i rozwoju nowych cech.
- 3. Różnorodność ekosystemów:** Ekosystemy obejmują różnorodne siedliska i interakcje między organizmami i czynnikami abiotycznymi. Od lasów i oceanów po pustynie i bagna – każdy ekosystem odgrywa wyjątkową rolę w utrzymaniu globalnej równowagi.

Znaczenie różnorodności biologicznej na świecie:

-Stabilność ekologiczna: różnorodność biologiczna przyczynia się do stabilności ekosystemów i ich zdolności do radzenia sobie ze zmianami. Zróżnicowane gatunki i ekosystemy są bardziej odporne na zakłócenia i wprowadzanie gatunków inwazyjnych.

-Usługi ekosystemowe: różnorodność biologiczna zapewnia szereg podstawowych „usług” człowieka, takich jak zapylanie roślin, oczyszczanie wody, ulepszanie gleby i regulacja klimatu.

-Żywność i zasoby lecznicze: Duża część żywności i leków spożywanych przez ludzi pochodzi ze źródeł naturalnych i różnych gatunków. Różnorodność biologiczna zapewnia zasoby żywności, leków i materiałów.

-Badania naukowe: Różnorodne organizmy zapewniają możliwości zrozumienia ewolucji, funkcjonowania genetycznego i interakcji ekologicznych.

Globalna utrata różnorodności biologicznej ma znaczący wpływ na środowisko, gospodarkę i społeczeństwo ludzkie. Te negatywne skutki są odczuwalne na wielu poziomach i mogą mieć poważne długoterminowe konsekwencje. Oto kilka sposobów, w jakie utrata różnorodności biologicznej na nas wpływa:

- **Oslabienie ekosystemów:** Różnorodność biologiczna jest kluczem do zdrowego funkcjonowania ekosystemów. Zmniejszona różnorodność gatunków może osłabić zdolność ekosystemów do świadczenia kluczowych usług, takich jak oczyszczanie wody, zapylanie upraw i regulacja populacji szkodników.
- **Ograniczenie zasobów żywności:** Utrata różnorodności genetycznej w uprawach rolnych i naturalnych źródłach żywności może prowadzić do podatności na choroby i zmiany klimatyczne, co może mieć wpływ na dostawy żywności i bezpieczeństwo żywnościowe.
- **Wpływ na gospodarkę:** Zdrowe i różnorodne biologicznie ekosystemy wspierają gospodarkę, dostarczając zasobów naturalnych, takich jak drewno, włókna, leki i żywność. Utrata różnorodności biologicznej może mieć negatywny wpływ na przemysł i miejsca pracy.
- **Zdrowie ludzkie:** Różnorodność biologiczna przyczynia się do zapewniania źródeł żywności, leków i zwalczania chorób poprzez zdrowe ekosystemy. Utrata tej różnorodności może mieć nieoczekiwane skutki dla zdrowia ludzkiego.

- **Katastrofa ekologiczna:** Zmniejszenie różnorodności biologicznej może prowadzić do przyspieszonej degradacji ekosystemów oraz zmian w ich strukturze i funkcjonowaniu, co może spowodować brak równowagi ekologicznej, a nawet załamanie.
- **Utrata możliwości naukowych i medycznych:** Różnorodne organizmy są bogatym źródłem informacji do badań naukowych i opracowywania leków. Utrata gatunków może oznaczać utratę ważnych możliwości w zakresie innowacji i przełomów medycznych.
- **Estetyka i zdrowie psychiczne:** Różnorodność biologiczna zapewnia różnorodność krajobrazów i doświadczeń estetycznych, przyczyniając się do dobrostanu psychicznego i związku człowieka z naturą.
- **Wpływ na społeczności tubylcze i lokalne:** Wiele społeczności tubylczych i lokalnych jest ściśle powiązanych ze swoim środowiskiem i zależnych od zasobów naturalnych. Utrata różnorodności biologicznej może mieć wpływ na tradycje i zrównoważony rozwój tych społeczności.
- **Zaostrzenie zmian klimatycznych:** różnorodne ekosystemy mogą odgrywać rolę w sekwestracji dwutlenku węgla i regulowaniu zmian klimatycznych. Utrata różnorodności biologicznej może przyczynić się do nasilenia zmian klimatycznych.

Globalna różnorodność biologiczna stoi w obliczu poważnych zagrożeń wynikających ze zmiany klimatu, niszczenia siedlisk, zanieczyszczenia i nadmiernej eksploatacji zasobów. Ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej jest niezbędne do utrzymania równowagi ekologicznej i zapewnienia zrównoważonej przyszłości całego życia na Ziemi.

Zanieczyszczenia i gospodarka odpadami to ważne problemy globalne, które mają znaczący wpływ na środowisko i zdrowie ludzkie. Oto kilka istotnych faktów na temat zanieczyszczeń i gospodarki odpadami na całym świecie:

Zanieczyszczenie:

1. Emisje CO₂: Globalne emisje dwutlenku węgla (CO₂) ze źródeł związanych z energią, takich jak spalanie paliw kopalnych, są główną przyczyną globalnego ocieplenia i zmian klimatycznych.

2. Zanieczyszczenie powietrza: Zanieczyszczenie powietrza jest powiązane ze złym stanem zdrowia ludzi i na całym świecie powoduje co roku miliony przedwczesnych zgonów. Do głównych substancji zanieczyszczających zaliczają się drobne cząstki stałe (PM_{2,5}) i ozon w warstwie przyziemnej.

3. Zanieczyszczenie wody: Zanieczyszczenie wody jest powodowane przez chemikalia, odpady przemysłowe i domowe, a także pestycydy i składniki odżywcze pochodzące z rolnictwa i może poważnie wpłynąć na organizmy wodne i zasoby wody pitnej.

4. Zanieczyszczenie gleby: Zanieczyszczenie gleby może być wynikiem niewłaściwego usuwania toksycznych odpadów, nadmiernego stosowania pestycydów i innych chemikaliów w rolnictwie, co wpływa na żyzność gleby i zdrowie roślin.

Gospodarowanie odpadami:

1. Odpady z tworzyw sztucznych: Problem odpadów z tworzyw sztucznych jest poważny – co roku miliony ton plastiku trafiają do oceanów. Tworzywa sztuczne utrzymują się w środowisku i mogą powodować poważne szkody dla ekosystemów morskich i zdrowia ludzkiego.

2. Elektroodpady: Wzrost zużycia urządzeń elektronicznych doprowadził do znacznego wzrostu ilości elektroodpadów. Wiele elementów tego urządzenia zawiera substancje niebezpieczne dla środowiska.

3. Marnowanie żywności: Około jedna trzecia światowej produkcji żywności jest marnowana lub tracona, przyczyniając się do degradacji środowiska poprzez emisję gazów cieplarnianych i odpady.

4. Gospodarka odpadami w krajach rozwijających się: W wielu krajach rozwijających się infrastruktura gospodarowania odpadami jest ograniczona. Odpady pozostawione bez nadzoru i niewłaściwie zagospodarowane mogą powodować zanieczyszczenie gleby, wody i powietrza.

5. Recykling i gospodarka o obiegu zamkniętym: W ostatnich latach coraz większy nacisk kładzie się na recykling i promowanie gospodarki o obiegu zamkniętym, która obejmuje ograniczanie, ponowne wykorzystanie i recykling zasobów w celu zminimalizowania wytwarzania odpadów i wpływu na środowisko.

Ważne jest podjęcie wspólnych działań na całym świecie, aby stawić czoła tym wyzwaniom i promować zrównoważone gospodarowanie odpadami i praktyki ograniczania zanieczyszczeń w celu ochrony środowiska i zdrowia publicznego.

I. Wprowadzenie – krótka prezentacja organizacji, projektu i warsztatu (10 min)

II. Ice breaker (10 min)

III. Prezentacja: Kryzys klimatyczny – czym jest, przyczyny i skutki (20 min)

IV. World Cafe (ok. 1:10 godz.)

a. Wpływ wzrostu poziomu morza na społeczności przybrzeżne: Młodzi ludzie mogą omówić, w jaki sposób podnoszenie się poziomu morza wpływa na środowisko i styl życia społeczności przybrzeżnych w różnych regionach (np. kraje zaangażowane w projekt – Rumunia, Grecja, Włochy, Polska i Łotwa). **(10 min)**

b. Jak możemy pielęgnować postawę szacunku i odpowiedzialności wobec oceanu? – Wykład ten skupia się na tym, jak młodzi ludzie mogą rozwinąć empatyczną postawę wobec oceanu i być odpowiedzialni w swoich działaniach na rzecz jego ochrony i zachowania. **(10 min)**

c. Zanieczyszczenie oceanów tworzywami sztucznymi i rozwiązania zrównoważone: Omówione zostaną negatywne skutki zanieczyszczenia oceanów tworzywami sztucznymi i zostaną zidentyfikowane innowacyjne rozwiązania mające na celu ograniczenie zużycia tworzyw sztucznych i poprawę gospodarki odpadami. **(10 min)**

d. Ochrona morskiej różnorodności biologicznej i ochrona zagrożonych gatunków: Omów zagrożenia dla morskiej różnorodności biologicznej i opracuj strategię ochrony zagrożonych gatunków. **(7 min)**

e. *Angażowanie młodzieży w działania klimatyczne: Zidentyfikowane zostaną sposoby, w jakie młodzież może aktywnie zaangażować się w zwalczanie zmian klimatycznych i problemów związanych z oceanami. Jakie zajęcia byłyby dla nich atrakcyjne, a jednocześnie korzystne dla środowiska.* **(7 min)**

f. „Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska: w jaki sposób możemy zwiększyć świadomość społeczności i młodych ludzi?” – Młodzi ludzie mogą odkrywać innowacyjne sposoby przekazywania informacji o kryzysie klimatycznym i ochronie oceanów swoim społecznościom i kolegom ze szkoły. **(5 min)**

g. „Wpływanie na decyzje polityczne w celu zwalczania kryzysu klimatycznego” – młodzi ludzie mogą odkrywać sposoby, aby ich głos był słyszalny i wpływał na decyzje polityczne związane ze środowiskiem i ochroną klimatu. **(5 min)**

h. Wnioski – **15 min**

V. Przerwa – 15 min

VI. Energizer – 7 min

VII. Debata – 1:40 godz.

Jeśli chodzi o przygotowanie uczestników, odbędzie się improwizowana debata, temat debaty zostanie ogłoszony wkrótce wcześniej, a uczestnicy będą mieli ograniczony czas na przygotowanie.

Jako metoda debaty: debata australijska: potrzebnych jest (w przybliżeniu) 6 osób (3 dla zwolenników, 3 dla kontrargumentów), którzy będą kolejno wypowiadać się. Każda z 3 osób miała swoją rolę: pierwszy mówca – promotor (jeśli jest za propozycją) lub przeciwnik (jeśli jest przeciw). Drugi mówca: Kontrargument. Trzeci Mówca: Kapitan lub Doradca. Ci mówcy interweniują: jeden jest za stwierdzeniem, drugi przeciw. I tak, dopóki nie wkroczyli wszyscy. Czas zostanie podzielony w następujący sposób: na każdą debatę zostanie przeznaczony 15 minut na przygotowanie przez uczestników argumentów i 15 minut na samą debatę.

Przykładowe wypowiedzi, które mogą być przedmiotem debaty:

- Młodzi ludzie mają kluczową rolę do odegrania w walce z kryzysem klimatycznym i promowaniu ochrony oceanów, ale nie zapewniono im wystarczających uprawnień decyzyjnych.
- Zmiana klimatu jest naturalnym skutkiem cykli klimatycznych i nie jest spowodowana działalnością człowieka.
- Budowa barier i wałów morskich to właściwe rozwiązanie chroniące społeczności przybrzeżne przed wzrostem poziomu morza spowodowanym kryzysem klimatycznym.
- Opodatkowanie produktów z tworzyw sztucznych i dotowanie produktów przyjaznych środowisku to skuteczny sposób na ograniczenie zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi.
- Ogrody zoologiczne i botaniczne odgrywają ważną rolę w edukacji i podnoszeniu świadomości społecznej na temat ochrony różnorodności biologicznej.

VIII. Wnioski, opinie i podziękowania – 10 min

W części dotyczącej opinii wykorzystana zostanie ankieta UE.

Pomysły na Icebreaker

Chociaż ważne jest, aby poświęcić trochę czasu na poznanie uczestników, oto kilka sugestii dotyczących tej części warsztatów:

„Nigdy przenigdy...” – zostaną powiedziane pewne przesłanki, a uczestnicy, którzy to zrobili, podniosą rękę.

Przykładowe lokale:

- Nigdy, przenigdy... nie brałem udziału w akcji sprzątania plaży.
- Nigdy, przenigdy... nie używałam toreb na zakupy wielokrotnego użytku.
- Nigdy... nie sadziłem drzewa ani nie brałem udziału w akcji sadzenia drzew.
- Nigdy... nie widziałem filmu dokumentalnego o zmianach klimatycznych.
- Nigdy, przenigdy... nie unikałam jednorazowych słomek.
- Nigdy, przenigdy... przypadkowo nie wrzuciłem surowców wtórnych do kosza.
- Nigdy nie zapomniałem zakręcić kranu podczas mycia zębów.
- Nigdy, przenigdy... nie wykorzystywałem pogody na zewnątrz jako wymówki, żeby nie wychodzić z przyjaciółmi.

Pomysły na energizer

- Szybki i interaktywny quiz Kahoot z pytaniami dotyczącymi zmian klimatycznych. (można rozważyć wręczenie drobnej – symbolicznej – nagrody w postaci dyplomu lub przedmiotu wykonanego z materiałów ekologicznych)
- Historia grupowa: Rozpocznij opowieść zdaniem i poproś każdego uczestnika, aby dodał zdanie w kolejności, w jakiej siedzą. To może stać się zabawną i nieoczekiwaną historią.
- Liczenie tańca: Wybierz rytmiczną piosenkę i poproś uczestników, aby tańczyli przez 30 sekund. Następnie wyłącz muzykę i powiedz liczbę. Uczestnicy muszą utworzyć grupy odpowiadające liczbie lat, które słyszeli.

Ponieważ temat jest bardzo obszerny i ważny dla zrozumienia uczestników, pod koniec warsztatów, aby jeszcze bardziej pobudzić ich ciekawość, otrzymają rekomendacje filmów dokumentalnych, które będą mogli obejrzeć później. Poniższe rekomendacje znajdują się również w prezentacji, która zostanie wykorzystana we wstępnej części warsztatu.

Zalecenia dotyczące dokumentacji:

1. **„Niewygodna prawda”** (2006) – wyreżyserowany przez Davisa Guggenheima dokument przedstawia wysiłki byłego wiceprezydenta USA Ala Gore’a na rzecz zwrócenia uwagi opinii publicznej na globalne ocieplenie i kryzys klimatyczny.
2. **„Mission Blue”** (2014) – wyprodukowany przez Netflix dokument przedstawia wysiłki oceanografki Sylvii Earle na rzecz ochrony oceanów i podnoszenia świadomości na temat ich znaczenia w kontekście zmiany klimatu i ochrony różnorodności biologicznej mórz.
3. **„The True Cost”** (2015) – Choć nie jest to film stricte o kryzysie klimatycznym, dokument ten porusza temat szybkiej mody i jej wpływu na środowisko i zmiany klimatyczne.
4. **„A Plastic Ocean”** (2016) – dokument poruszający problem zanieczyszczenia oceanów tworzywami sztucznymi i ich niszczycielskiego wpływu na życie morskie. Film podkreśla, w jaki sposób tworzywa sztuczne przedostają się do morskich łańcuchów pokarmowych i jaki mają szkodliwy wpływ na gatunki i ekosystemy morskie.
5. **„Przed potopem”** (2016) – film wyprodukowany przez Leonardo DiCaprio i wyreżyserowany przez Fishera Stevensa śledzi podróż aktora i aktywisty po całym świecie, badając wpływ zmian klimatycznych i możliwe rozwiązania.
6. **„Nasza planeta”** (2019) – serial dokumentalny Netflix’a badający piękno przyrody i wrażliwość ekosystemów na zmiany klimatyczne. Każdy odcinek skupia się na wpływie działalności człowieka na środowisko.

Wymagane materiały:

- do prezentacji: projektor wideo i laptop
- listy obecności
- dyplomy dla uczestników
- długopisy
- znaczki
- arkusze A4
- arkusze flipchartów
- taśma papierowa – na której uczestnicy mogą wpisać swoje imię i nazwisko, co ułatwi komunikację